

Sygn. akt I ACa 18/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Beata Kozłowska

Sędziowie: SA Roman Dziczek (spr.)

SO del. Dagmara Olczak-Dąbrowska

Protokolant: sekr. sądowy Sławomir Mzyk

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa D. M.

przeciwko I. B. i (...) spółce

z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przy udziale interwenienta ubocznego po stronie powodowej Stowarzyszenia (...) z siedzibą w W.

o zapłatę i naruszenie autorskich praw osobistych

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 16 grudnia 2016 r., sygn. akt I C 346/11

I. oddala apelację,

II. nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W..

Dagmara Olczak-Dąbrowska Beata Kozłowska Roman Dziczek

Sygn. akt I ACa 18/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 27 stycznia 2011 r. D. M. wniósł przeciwko I. B. prowadzącemu działalność gospodarczą (...) oraz (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. o nakazanie (...) Sp. z o.o.:

- zapłaty na rzecz powoda należnych mu tantiem za polskie wersje tekstów do filmów z serii „(...)” opublikowanych w 2006 r. na płytach DVD jako dodatki do polskich wydań (...) „(...)”, w wersji polskiej (...); „(...)”, w wersji polskiej „(...)”; „(...)”, w wersji polskiej (...); (...) w wersji polskiej „(...)”; „(...)” w wersji polskiej (...); „(...)”, w wersji polskiej „(...)”; „(...)” w wersji polskiej „(...)”; „(...)” w wersji polskiej (...); „(...)”, w wersji polskiej „(...)”; „(...)”, w wersji polskiej

„(...)”; (...), w wersji polskiej „(...)”; „(...)”, w wersji polskiej „(...)”, przy czym wypłacenie tantiem miałyby się odbyć według korzystniejszego przelicznika – 1,4% (...) (procent od sprzedaży nośnika);

- zapłacenia na rzecz powoda ustawowych odsetek od kwoty tantiem należnych na chwilę obecną i zobowiązań do przekazywania (...) tantiem od wszystkich egzemplarzy wymienionych wyżej filmów, które sprzeda w przyszłości;

- przekazania powodowi egzemplarzy autorskich filmów, których dotyczy niniejszy pozew,

- zasądzenie kosztów procesu w przypadku nieuwzględnienia wniosku o zwolnienie od opłaty sądowej (pozew k. 2-3).

Powód w uzasadnieniu swoich żądań wskazał, że zawarł z I. B. umowy na mocy których ten uzyskał prawo swobodnego wykorzystania dzieł z udziałem tłumacza łącznie z prawem publicznego wykonania w kraju i za granicą, przedmiotem umów nie było jednak przeniesienie majątkowych praw autorskich powoda, w związku z czym powód domaga się wpłaty należnych mu tantiem z tytułu majątkowych praw autorskich (uzasadnienie pozwu k. 3-4).

W odpowiedzi na pozew z dnia 13 października 2011 r. (...) Sp. z o.o. wniosła o oddalenie powództwa w stosunku do swojej osoby z uwagi na brak legitymacji biernej, ewentualnie w przypadku nieuwzględnienia wniosku, o dopozwanie organizacji zbiorowego zarządzania – stowarzyszenia (...) z siedzibą w W. oraz o zasądzenie od powoda na rzecz (...) Sp. z o.o.: kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (odpowiedź na pozew k. 57).

(...) Sp. z o.o. wskazała, że nie była dystrybutorem filmów, ani wydawcą filmów/książek z filmami, a jedynie udzieliła licencji na eksploatację ww. produktów firmie (...), w związku z czym nie posiada legitymacji procesowej biernej (uzasadnienie odpowiedzi na pozew k. 58-59).

W odpowiedzi na pozew z dnia 7 maja 2012 r. pozwany I. B. wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania (odpowiedź na pozew k. 102). W uzasadnieniu pozwany wskazał, że spełnił ciężące na nim świadczenia wynikające z zawartych umów, wobec czego nie jest w żaden sposób zobowiązany wobec powoda, zatem powództwo winno być w ocenie strony pozwanej oddalone (uzasadnienie odpowiedzi na pozew k. 105).

W dniu 23 stycznia 2014 r. pozwany (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. zmienił firmę i występuje pod nową (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (odpis pełny z rejestru przedsiębiorców k. 318-320).

Pismem z dnia 11 lipca 2014 r. Stowarzyszenie (...) z siedzibą w W. zgłosiło przystąpienie do postępowania w przedmiotowej sprawie po stronie powoda w charakterze interwenienta ubocznego (interwencja uboczna k. 303-306). W piśmie z dnia 30 lipca 2014 r. interwenient uboczny poparł zgłoszone przez powoda wnioski dowodowe, zaś na rozprawie w dniu 3 października 2014 r. Stowarzyszenie (...) w całości poparło stanowisko strony powodowej (pismo k. 329-330, e-protokół z dnia 3 października 2014 r. 00:11:16-00:12:49 skrócony k. 374-375).

Zarządzeniem z dnia 30 września 2015 r. pełnomocnik powoda został zobowiązany między innymi do jednoznacznego określenia wszystkich roszczeń dochodzonych w niniejszej sprawie przeciwko pozwanym oraz precyzyjnego określenia treści i zakresu tych roszczeń (zarządzenie k. 505).

W odpowiedzi na zarządzenie z dnia 30 września 2015 r. powód za pośrednictwem pełnomocnika w piśmie z dnia 29 października 2015 r. sprecyzował roszczenia wskazując, że wnosi o wydanie wyroku zasądzającego naprawienie szkody wyrządzonej powodowi przez zapłacenie sumy pieniężnej w wysokości 250 320 złotych solidarnie przez pozwanych z tytułu zawinionego naruszenia autorskich praw majątkowych do 12 zależnych utworów audiowizualnych powoda, a jedynie alternatywnie z ostrożności w przypadku nieuwzględnienia przez Sąd powyższego żądania powód wniósł o wydanie wyroku zasądzającego zapłatę powodowi wynagrodzenia w kwocie 83 440 złotych solidarnie od pozwanych będącego podwyższonym wynagrodzeniem powoda za opracowanie poprzez adaptację i tłumaczenie 12

zależnych utworów audiowizualnych wobec występującej rażącej dysproporcji między wynagrodzeniem otrzymanym przez powoda od pozwanego I. B. a uzyskanymi korzyściami nabywcy autorskich praw majątkowych (k. 513 – 518).

Na rozprawie w dniu 10 grudnia 2015 r. powód za pośrednictwem pełnomocnika wskazał, że zgłoszone w niniejszym postępowaniu wnioski o ustalenie mają jedynie charakter przesłankowy (e-protokół rozprawy z 10 grudnia 2015 r. 00:21:09-00:21:35).

Ponadto na rozprawie w dniu 10 grudnia 2015 roku powód za pośrednictwem pełnomocnika złożył pismo, w którym rozszerzył żądanie pozwu o wypłacenie powodowi zadośćuczynienia pieniężnego w kwocie 20 000 zł za doznaną krzywdę z powodu zawinionego przez pozwanych naruszenia autorskich praw osobistych powoda oraz zamieszczenie w dzienniku (...) i dzienniku „(...)” oświadczeń przepaszających powoda za naruszenie autorskich praw osobistych oraz naruszenie autorskich praw majątkowych (pismo k. 532 – 529)

Powód ponownie doprecyzował swoje roszczenia w piśmie procesowym z dnia 17 grudnia 2015 r. wnosząc o:

- zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwoty 250 320 zł wraz z ustawowymi odsetkami licznymi od dnia 4 września 2006 r. do dnia zapłaty, z tytułu naruszenia autorskich praw majątkowych do 12 zależnych utworów audiowizualnych (w ocenie powoda pozwani nie będąc uprawnionymi z autorskich praw majątkowych powoda, w szczególności na polu eksploatacji obejmującym ich utrwalenie i rozpowszechnienie na nośniku DVD, przenieśli te prawa na rzecz osoby trzeciej, będącej wydawcą i sprzedawcą utworów audiowizualnych na nośniku DVD zawierających utwory zależne powoda);

- zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwoty 20 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami licznymi od dnia 4 września 2006 r. do dnia zapłaty, tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę doznaną na skutek zawinionego działania pozwanych polegającego na naruszeniu autorskich praw osobistych powoda poprzez publiczne udostępnienie 12 utworów zależnych w postaci tekstu utrwalonego na płytach DVD w formie napisów i czytanych przez lektora, bez zezwolenia powoda będącego ich twórcą;

- zobowiązanie pozwanych do publikacji oświadczeń, w formie ramkowej, w trzech numerach w odstępie miesięcznym na stronie trzeciej w tygodniku (...) oraz dwa razy w odstępach miesięcznych w dzienniku „(...)” o następującej treści: „Przepraszamy pana D. M. – twórcę polskich wersji językowych części seryjnego wydawnictwa pt.: „(...)”, sprzedawanego w postaci egzemplarzy płyt DVD z napisami i tekstami czytany przez lektora w języku polskim, będącymi tłumaczeniami 12 utworów z języka angielskiego i opracowanymi przez twórcę dla odbiorców polskich. Wydawnictwa te były sprzedawane, w szczególności poprzez dołączenie w 2006 r. do egzemplarzy tygodnika (...). Ubolewamy, że z naszej winy doszło do istotnego naruszenia autorskich praw osobistych pana D. M.. Na egzemplarzach tych wydawnictw – na okładkach płyt DVD pominięto imię oraz nazwisko autora oraz naruszono także inne osobiste prawa twórcy. Niniejsze przeproszenie składają (...) i (...) Sp. z o.o. z siedzibami w W., w celu realizacji nakazu objętego wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie” (pismo procesowe k. 537-544).

W odpowiedzi na zmodyfikowane powództwo I. B. działając przez profesjonalnego pełnomocnika w piśmie procesowym z dnia 1 marca 2016 r. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (pismo k. 586-587).

W odpowiedzi na zmodyfikowane powództwo (...) Sp. z o.o. działając przez profesjonalnego pełnomocnika w piśmie procesowym z dnia 3 marca 2016 r. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczenia, braku legitymacji biernej do występowania w procesie, zakwestionowała solidarność po stronie pozwanych podmiotów, jak również powództwo co do zasady jak i wysokości zgłoszonych przez powoda roszczeń (pismo k. 588-594).

W piśmie procesowym z dnia 20 września 2016 r. powód wskazał, że w przypadku nieuwzględnienia powództwa w zakresie zasądzenia solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwoty 250 320 zł wraz z ustawowymi odsetkami

liczonymi od dnia 4 września 2006 r. do dnia zapłaty, z tytułu naruszenia autorskich praw majątkowych, wniósł o przyznanie wynagrodzenia dla powoda w łącznej kwocie 83 440 zł, jako podwyższonego w stosunku do otrzymanych przezeń wynagrodzeń od pozwanego I. B., w związku z wystąpieniem rażącej dysproporcji między wynagrodzeniem twórcy utworów zależnych, a korzyściami nabywców autorskich praw majątkowych do utworów opracowanych przez powoda oraz korzyściami przedsiębiorcy korzystającego z utworów zależnych powoda wymienionych w pozwie za co najmniej zgodą lub umownym upoważnieniem wydanym przez pozwanego (...) Sp. z o.o.; oraz wniósł o przyznanie powodowi zwrotu solidarnie od pozwanych kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według spisu kosztów (pismo procesowe k. 677-679).

Na rozprawie w dniu 8 grudnia 2016 r.: pełnomocnik powoda podtrzymał powództwo w dotychczasowej formie; pełnomocnik interwenienta ubocznego podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie; pełnomocnik pozwanego (...) Sp. z o.o. wniósł o oddalenie powództwa w całości (e-protokół z dnia 8 grudnia 2016 r. 00:02:02-00:05:01 skrócony k. 725-725v).

Wyrokiem z dnia 16 grudnia 2016 roku Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo w całości; zasądził od D. M. na rzecz I. B. kwotę 1200 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu; zasądził od D. M. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwotę 1200 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu; ustalił wysokość opłaty ostatecznej od roszczenia o zapłatę na kwotę 12 516 złotych i nakazał pobrać od D. M. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 1 000 złotych tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych, a w pozostałym zakresie odstąpił od obciążania D. M. nieuiszczonymi kosztami sądowymi, obciążając Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w Warszawie nieuiszczonymi kosztami sądowymi, którymi nie został obciążony D. M..

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (obecnie (...) Sp. z o.o.) w 2006 roku była na rynku Polskim wyłącznym przedstawicielem firmy (...) z siedzibą w B. (dowód: zeznania przesłuchanego w charakterze strony pozwanej L. S. e-protokół z dnia 8 grudnia 2016 r. 00:34:57-01:02:56 skrócony k. 727-728).

Na podstawie umowy z dnia 17 lipca 2006 r. (...) I. B. zobowiązał się do wykonania na rzecz (...) Sp. z o.o. na potrzeby kolekcji płyt DVD pt.: „(...)” w liczbie 25 odcinków, usługi w zakresie tłumaczenia, opracowania tekstu, nagrania lektora oraz przeprowadzenia konsultacji naukowej treści dla kolekcji płyt DVD. Ponadto (...) I. B. na mocy umowy przeniósł na (...) Sp. z o.o. wszelkie majątkowe prawa autorskie i prawa pokrewne osób zatrudnionych przy realizacji umowy w zakresie korzystania i rozporządzania powstałymi nagraniami bez ograniczeń czasowych i przestrzennych w całości i/lub we fragmentach zarówno w ramach kolekcji płyt DVD, jak i samoistnie poza nią, na wymienionych w umowę polach eksploatacji (dowód: umowa k. 64-67, zeznania świadka M. T. (1)e-protokół z dnia 11 lipca 2014 r. 00:32:21-00:39:18 skrócony k. 315).

Umową z dnia 1 sierpnia 2006 r. D. M. zobowiązał się wykonać tłumaczenie do filmu (...) (...) I. B. nabył od D. M. prawo swobodnego wykorzystania dzieła z udziałem tłumacza do produkcji filmu, łącznie z prawem publicznego wykonania w kraju i zagranicą, za pomocą wszelkiej techniki filmowej, telewizyjnej, audiowizualnej, kaset video oraz wykorzystanie do materiałów reklamujących film, w tym płyt CD i kaset video bez jakichkolwiek dodatkowych opłat poza przewidzianym w umowie wynagrodzeniem. Wynagrodzenie w kwocie 1 600 zł obejmowało honorarium powoda za przeniesienie autorskich praw majątkowych oraz praw zależnych. Zgodnie z umową zamawiającemu przysługuje prawo do przeniesienia na osoby trzecie praw i obowiązków wynikających z umowy. Powód otrzymał wynagrodzenie (dowód: umowa k. 10v).

Na podstawie umowy z dnia 8 sierpnia 2006 r. D. M. zobowiązał się wykonać tłumaczenie do filmu „(...)” odc. 5 i 7 pt.(...). (...) I. B. nabył od D. M. prawo swobodnego wykorzystania dzieła z udziałem tłumacza do produkcji filmu, łącznie z prawem publicznego wykonania w kraju i zagranicą, za pomocą wszelkiej techniki filmowej, telewizyjnej, audiowizualnej, kaset video oraz wykorzystanie do materiałów reklamujących film, w tym płyt CD i kaset video bez jakichkolwiek dodatkowych opłat poza przewidzianym w umowie wynagrodzeniem. Wynagrodzenie w kwocie 1 000 zł obejmowało honorarium powoda za przeniesienie autorskich praw majątkowych oraz praw zależnych. Zgodnie

z umową zamawiającemu przysługuje prawo do przeniesienia na osoby trzecie praw i obowiązków wynikających z umowy. Powód otrzymał wynagrodzenie (dowód: umowa k. 11v).

Umową z dnia 16 sierpnia 2006 r. D. M. zobowiązał się wykonać tłumaczenie do filmu „(...)” odc. 4. (...) I. B. nabył od D. M. prawo swobodnego wykorzystania dzieła z udziałem tłumacza do produkcji filmu, łącznie z prawem publicznego wykonania w kraju i zagranicą, za pomocą wszelkiej techniki filmowej, telewizyjnej, audiowizualnej, kaset video oraz wykorzystanie do materiałów reklamujących film, w tym płyt CD i kaset video bez jakichkolwiek dodatkowych opłat poza przewidzianym w umowie wynagrodzeniem. Wynagrodzenie w kwocie 600 zł obejmowało honorarium powoda za przeniesienie autorskich praw majątkowych oraz praw zależnych. Zgodnie z umową zamawiającemu przysługuje prawo do przeniesienia na osoby trzecie praw i obowiązków wynikających z umowy. Powód otrzymał wynagrodzenie (dowód: umowa k. 12v).

Na podstawie umowy z dnia 2 października 2006 r. D. M. zobowiązał się wykonać tłumaczenie do filmu „(...)” odc. 6, 8, 9, 10. (...) I. B. nabył od D. M. prawo swobodnego wykorzystania dzieła z udziałem tłumacza do produkcji filmu, łącznie z prawem publicznego wykonania w kraju i zagranicą, za pomocą wszelkiej techniki filmowej, telewizyjnej, audiowizualnej, kaset video oraz wykorzystanie do materiałów reklamujących film, w tym płyt CD i kaset video bez jakichkolwiek dodatkowych opłat poza przewidzianym w umowie wynagrodzeniem. Wynagrodzenie w kwocie 2 000 zł obejmowało honorarium powoda za przeniesienie autorskich praw majątkowych oraz praw zależnych. Zgodnie z umową zamawiającemu przysługuje prawo do przeniesienia na osoby trzecie praw i obowiązków wynikających z umowy. Powód otrzymał wynagrodzenie (dowód: umowa k. 13v).

Umową z dnia 16 października 2006 r. D. M. zobowiązał się wykonać tłumaczenie do filmu „(...)” odc. 11. (...) I. B. nabył od D. M. prawo swobodnego wykorzystania dzieła z udziałem tłumacza do produkcji filmu, łącznie z prawem publicznego wykonania w kraju i zagranicą, za pomocą wszelkiej techniki filmowej, telewizyjnej, audiowizualnej, kaset video oraz wykorzystanie do materiałów reklamujących film, w tym płyt CD i kaset video bez jakichkolwiek dodatkowych opłat poza przewidzianym w umowie wynagrodzeniem. Wynagrodzenie w kwocie 500 zł obejmowało honorarium powoda za przeniesienie autorskich praw majątkowych oraz praw zależnych. Zgodnie z umową zamawiającemu przysługuje prawo do przeniesienia na osoby trzecie praw i obowiązków wynikających z umowy. Powód otrzymał wynagrodzenie (dowód: umowa k. 14v).

Na podstawie umowy z dnia 1 grudnia 2006 r. D. M. zobowiązał się wykonać tłumaczenie do filmu „(...)” odc. 17. (...) I. B. nabył od D. M. prawo swobodnego wykorzystania dzieła z udziałem tłumacza do produkcji filmu, łącznie z prawem publicznego wykonania w kraju i zagranicą, za pomocą wszelkiej techniki filmowej, telewizyjnej, audiowizualnej, kaset video oraz wykorzystanie do materiałów reklamujących film, w tym płyt CD, DVD i kaset video bez jakichkolwiek dodatkowych opłat poza przewidzianym w umowie wynagrodzeniem. Wynagrodzenie w kwocie 600 zł obejmowało honorarium powoda za przeniesienie autorskich praw majątkowych oraz praw zależnych. Zgodnie z umową zamawiającemu przysługuje prawo do przeniesienia na osoby trzecie praw i obowiązków wynikających z umowy. Powód otrzymał wynagrodzenie (dowód: umowa k. 9v).

Przed zawarciem każdej z umów i wykonaniem tłumaczenia, pracownik (...) A. B. telefonował do D. M. z propozycją zawarcia umowy. Pracownik przedstawiał ofertę wynagrodzenia, którą D. M. akceptował oraz informował gdzie będzie emitowany film bądź jak będzie dystrybuowany. Następnie D. M. otrzymywał materiały do tłumaczenia. Po wykonanej pracy D. M. przekazywał wykonane tłumaczenie i podpisywał umowę. Wówczas odbywało się nagranie wersji językowej. Powód znał zakres obowiązków związanych z dokonywanym tłumaczeniem i wiedział do jakich celów jego tłumaczenie zostanie wykorzystane. Powód w zakresie tłumaczeń współpracował z A. B. od stycznia 2006 r. do grudnia 2006 r. i zasady współpracy były takie same przez cały ten okres (dowód: zeznania świadka D. S. e-protokół z dnia 3 października 2014 r. 00:24:20-00:54:20 skrócony k. 375-376, częściowe zeznania powoda D. M. e-protokół z dnia 8 grudnia 2016 r. 00:08:41-00:34:57 skrócony k. 725v-272).

D. M. zgodnie z zawartymi umowami wykonał tłumaczenia na język polski tekstów oryginalnej wersji językowej filmów z serii „(...)”. Anglojęzyczna warstwa słowna w filmach została zastąpiona czytaniem przez polskiego lektora tekstem

wykonanych przez D. M. tłumaczeń, jak również została udostępniona w formie polskich napisów do filmów (dowód: zeznania powoda D. M. e-protokół z dnia 8 grudnia 2016 r. 00:08:41-00:34:57 skrócony k. 725v-272).

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. przeniosła na rzecz (...) z siedzibą w B. wszelkie majątkowe prawa autorskie i prawa pokrewne do przygotowanej przez (...) A. B. kolekcji płyt DVD z filmami z serii „(...)” (dowód: zeznania przesłuchanego w charakterze strony pozwanej L. S. e-protokół z dnia 8 grudnia 2016 r. 00:34:57-01:02:56 skrócony k. 727-728).

Filmy z serii „(...)” z tłumaczeniami stworzonymi przez powoda, w postaci płyt DVD jako dodatki do tygodnika (...), którego wydawcą był (...) Sp. z o.o., zostały dystrybuowane w roku 2006. Praw do dystrybucji filmów, wydawcy tygodnika (...) udzieliła (...) S.A. (niekwestionowane, zeznania świadka M. T. (1) e-protokół z dnia 11 lipca 2014 r. 00:32:21-00:39:18 skrócony k. 315, zeznania przesłuchanego w charakterze strony pozwanej L. S. e-protokół z dnia 8 grudnia 2016 r. 00:34:57-01:02:56 skrócony k. 727-728).

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie okoliczności bezspornych między stronami, wymienionych wyżej niekwestionowanych przez strony dokumentów, zeznaniach świadków D. S. i M. T. (1), zeznaniach przesłuchanego w charakterze strony pozwanej L. S. oraz częściowych zeznaniach powoda D. M..

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków oraz przesłuchanego w charakterze strony L. S., albowiem były one spójne, rzeczowe oraz logiczne. Świadkowie i L. S. posiadali własną wiedzę odnośnie relacjonowanych okoliczności. Nadto zeznania świadków oraz strony korespondowały ze sobą i wzajemnie się uzupełniały, a także pozostawały w zgodzie ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym w postaci dokumentów.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania złożone przez powoda D. M. w zakresie wskazanym w ustaleniach stanu faktycznego niniejszej sprawy albowiem zeznania powoda w tej części znajdowały potwierdzenie z pozostałym materiałem dowodowym. W pozostałym zakresie zeznania powoda uznał za niewiarygodne, w szczególności w części dotyczącej rozumienia umów łączących go z I. B.. Powód współpracował z pozwanym przez rok od stycznia 2006 r., a zawarcie umowy i czynności do niej prowadzące zawsze przebiegały w ten sam sposób. Sytuacja nie różniła się w zakresie zawarcia umów na tłumaczenie filmów z serii „(...)”; zaznaczył, że te umowy były zawierane dopiero od sierpnia 2006 r., a więc po 8 miesięcznej współpracy powoda z pozwanym. Ponadto trzeba wspomnieć, że sam powód zeznał, iż jako tłumacz pracuje od 1991 r., a więc ma bardzo duże doświadczenie. Powód znał treść umów zawieranych z pozwanym B.. Powód zawsze był informowany o wysokości wynagrodzenia oraz sposobie dystrybucji filmów, w których były wykorzystywane jego tłumaczenia, a więc mógł podjąć świadomie decyzję o przyjęciu propozycji współpracy, bądź ją odrzucić. D. M. w czasie zawierania umów był również świadomy przysługujących mu uprawnień wynikających z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Zeznania powoda D. M. dotyczące interpretacji przedmiotowych umów w zakresie braku przeniesienia autorskich praw majątkowych na rzecz I. B., jak również braku zgody na wykorzystywanie tłumaczeń w filach wydawanych na płytach DVD, zdaniem Sądu miały na celu doprowadzenie do osiągnięcia korzystnego dla powoda rozstrzygnięcia niniejszego procesu i w świetle zasad logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego były zupełnie niewiarygodne. Powód w swoich zeznaniach często nie odpowiadał wprost na pytania, próbując opowiadać o jakichś ogólnych okolicznościach, tak aby nie odpowiedzieć na pytania, które mogły być dla niego nie wygodne w związku z przyjętą koncepcją procesową. W jednej części zeznań mówił o swoim doświadczeniu (w branży tłumaczeń od 1991 r.), o dobrej znajomości prawa autorskiego, a w innej części zeznań mówił, że jego znajomość prawa autorskiego była słaba. We wskazanej części zeznania powoda były sprzeczne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Powód kilkakrotnie co do określonych okoliczności przedstawiał odmienne zeznania. W świetle doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania oraz wobec treści pozostałego materiału dowodowego, za zupełnie niewiarygodne uznał Sąd zeznania powoda w zakresie tego, że nie wiedział w jakim celu są te tłumaczenia przygotowywane, choć później skorygował zeznania i wskazał, że pytał Panią S., która powiedziała, że będą nagrane filmy, jednak nie mówiła mu kto i w jakim nakładzie to wyda.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że tłumaczenia do filmów z serii „(...)” były wykonywane przez powoda na przestrzeni kilku miesięcy.

Za nieprzydatne do ustalenia stanu faktycznego uznał Sąd zeznania świadka H. K. złożone na rozprawie w dniu 28 maja 2013 r., albowiem świadek relacjonowała okoliczności, które nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Na rozprawie w dniu 8 grudnia 2016 r. Sąd oddalił wnioski strony powodowej o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków M. B., J. K. i M. T. (2) na podstawie art. 227 k.p.c. oraz na podstawie art. 217 § 2 k.p.c. o treści obowiązującej przed dniem 3 maja 2012 r..

Na rozprawie w dniu 8 grudnia 2016 r. Sąd oddalił wnioski strony powodowej o okazanie i przesłuchanie płyt DVD albowiem nie było możliwości przeprowadzenia takiego dowodu z uwagi na to, że płyty zostały wypożyczone powodowi (k. 153, 155) i nie zostały przez niego zwrócone do akt sprawy.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy zważył co następuje:

W pierwszej kolejności zaznaczył, że w niniejszej sprawie powód D. M. dochodził ochrony autorskich praw majątkowych oraz autorskich praw osobistych, które według jego twierdzeń zostały naruszone przez pozwanych.

Przypomniał, że ochrona praw autorskich została uregulowana w ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 60) (dalej określanej jako prawo autorskie). Zgodnie z art. 1 ust.1 prawa autorskiego przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór). Wedle art. 2 ust. 1 prawa autorskiego opracowanie cudzego utworu, w szczególności tłumaczenie, przeróbka, adaptacja, jest przedmiotem prawa autorskiego bez uszczerbku dla prawa do utworu pierwotnego.

W ocenie Sądu, wykonane przez powoda 12 utworów zależnych w postaci tłumaczeń są przejawem działalności twórczej o indywidualnym charakterze stanowiącym przedmiot prawa autorskiego. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie II CSK 66/09 wskazał, że tłumaczenie z języka obcego na język polski może być utworem w rozumieniu ustawy z 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, jeżeli zawiera niezbędne cechy, które musi posiadać każdy utwór. Musi być to więc taki przejaw działalności twórczej, który ma indywidualny charakter (Lex nr 794575).

Powód niewątpliwie dokonał opracowania warstwy słownej utworów oryginalnych w języku angielskim, dokonał tłumaczeń na język polski, doprowadził tekst do właściwej składni odpowiedniej dla języka polskiego. Nadto opracowanie tłumaczeń musiało być zsynchronizowane czasowo z obrazami prezentowanymi w utworach audiowizualnych. Powyższe przesądza, że wykonane przez powoda tłumaczenie było wynikiem indywidualnej i twórczej działalności powoda D. M..

W takiej sytuacji Sąd przyjął, że powód był autorem polskich wersji tekstów do 12 filmów z serii „(...)” wydanych w 2006 r. na płytach DVD jako dodatki do wydań tygodnia (...).

Przechodząc do rozważań w zakresie poszczególnych roszczeń należy zacząć od roszczenia powoda o zasądzenie solidarnie od pozwanych na jego rzecz kwoty 250 320 zł tytułem naprawienia wyrządzonej szkody.

Jako podstawę prawną roszczenia strona powodowa wskazała art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b prawa autorskiego, zgodnie z którym uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu. Przy czym zaznaczył, że na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 czerwca 2015 r. sygn. akt SK 32/14 (Dz.U. poz. 932) przytoczony wyżej przepis utracił moc z dniem 1 lipca 2015 r. w zakresie, w jakim uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa, naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej - w przypadku gdy naruszenie

jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu.

Strona powodowa twierdziła, że pozwani nie byli uprawnieni do utworów powoda, w szczególności na polu eksploatacji obejmującym ich utrwalenie i rozpowszechnienie na nośniku DVD.

Mając na uwadze całokształt zgromadzonych w sprawie dowodów, w tym w postaci umów łączących powoda z pozwanym B., Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że D. M. na podstawie zawartych z I. B. umów, zbył na jego rzecz autorskie prawa majątkowe oraz prawa zależne do 12 utworów, a także prawo swobodnego wykorzystania dzieła z udziałem tłumacza do produkcji filmu, łącznie z prawem publicznego wykonania w kraju i za granicą, za pomocą wszelkiej techniki filmowej, telewizyjnej, audiowizualnej bez jakichkolwiek dodatkowych opłat poza przewidzianym w umowie wynagrodzeniem. I. B. wymienione wyżej prawo przeniósł zaś na rzecz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. (obecnie (...) Sp. z o.o.).

W ocenie Sądu po dokonaniu analizy treści przedmiotowych umów oraz intencji stron w oparciu o reguły przewidziane w treści przepisu art. 65 k.c., wynika z nich, że pozwany I. B. nabył od powoda, zaś (...) od I. B., majątkowe prawa autorskie do utworu zależnego powoda, jak również uprawnienie do eksploatacji tego utworu w oparciu o wszelką technikę filmową, telewizyjną i audiowizualną. Niewątpliwie zgodnie z § 3 umów powód otrzymał od pozwanego B. wynagrodzenie za przeniesienie autorskich praw majątkowych i praw zależnych, co zostało potwierdzone przez powoda podpisaniem umów, z którymi jak zeznał zapoznał się. Ponadto przez wskazane w umowie sformułowanie „wszelką technikę filmową, telewizyjną i audiowizualną (...)” należy rozumieć między innymi eksploatację utworu powoda na nośniku DVD, który w 2006 roku znajdował się w powszechnym użyciu. Zdaniem Sądu zapisy umowy są zgodne z treścią art. 41 prawa autorskiego, a więc powód niesłusznie podnosi, że pozwani nie byli uprawnieni do przeniesienia autorskich prawa majątkowych do utworów powoda na rzecz dalszych nabywców oraz eksploatacji utworu na nośniku DVD.

Nie jest również prawdą, że powód nie wiedział podejmując się tłumaczenia, w jaki sposób i w jakiej formie tłumaczenie zostanie wykorzystane. Materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie, w szczególności dowód z zeznań świadków w sposób wyraźny wskazuje na sposób zawierania umów, stosowany wzór umowy oraz przekazywanie informacji o sposobie eksploatacji dzieł. O tym wszystkim powód był informowany i zdawał sobie z tego sprawę, a do takich wniosków prowadzi również okoliczność, że w powód współpracował z (...) I. B. od stycznia 2006 r., a tłumaczenia filmów z serii „(...)” rozpoczął dopiero w sierpniu. Ponadto należy wyraźnie podkreślić, że to nie pozwani, a podmiot trzeci wprowadził do obrotu filmy na płytach DVD z zależnymi utworami powoda.

W takiej sytuacji roszczenie powoda o odszkodowanie okazało się w całości bezzasadne i w tym zakresie powództwo podlegało oddaleniu.

Wobec oddalenia roszczenia pierwotnego Sąd zajmował się roszczeniem ewentualnym o zapłatę 83 440 zł z tytułu podwyższonego wynagrodzenia za opracowanie poprzez powoda tłumaczenie 12 zależnych utworów. Podstawę tak sformułowanego powództwa stanowił art. 44 prawa autorskiego wedle którego, w razie rażącej dysproporcji między wynagrodzeniem twórcy a korzyściami nabywcy autorskich praw majątkowych lub licencjobiorcy, twórca może żądać stosownego podwyższenia wynagrodzenia przez sąd.

Przesłankami zastosowania art. 44 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych są: korzystanie przez inny podmiot aniżeli twórca z autorskich praw majątkowych na podstawie umowy, osiągnięcie przez nabywcę autorskich praw majątkowych lub licencjobiorcę szczególnie wysokich korzyści związanych z eksploatacją utworu; istnienie "rażącej" dysproporcji pomiędzy wysokością wynagrodzenia umownego przysługującego twórcy a korzyściami osiąganymi przez podmiot korzystający z praw.

Pierwszą przesłanką zastosowania przepisu jest istnienie ważnej umowy pomiędzy twórcą utworu (współtwórcami), a nabywcą praw autorskich lub licencjobiorcą, na podstawie której twórca przeniósł na inny podmiot prawo do korzystania z autorskich praw majątkowych lub zezwolił (upoważnił) do korzystania z tych praw. Drugą okolicznością

jest osiąganie przez nabywcę autorskich praw majątkowych lub licencjobiorcę szczególnych korzyści związanych z eksploatacją utworu. Podstawowym warunkiem zastosowania art. 44 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych jest istnienie dysproporcji o charakterze "rażącym" pomiędzy ustalonym umownie wynagrodzeniem a korzyściami osiąganymi następnie przez drugą stronę umowy. Wydając rozstrzygnięcie, sąd powinien rozważyć interesy obu stron. Nie może zatem kierować się wyłącznie dobrem twórcy utworu, ale powinien mieć na względzie pewne generalne, obiektywne kryteria ustalania właściwego wynagrodzenia (E. Ferenc-Szydelko (red.), Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2016).

Sąd Okręgowy oceniając powództwo w powyższym zakresie uznał, że powód nie wykazał, aby spełniły się przesłanki z art. 44 prawa autorskiego.

Niewątpliwie powoda i pozwanego I. B. łączyła ważna umowa na podstawie, której doszło do odpłatnego przeniesienia autorskich praw majątkowych, które zostały zbyte przez pozwanego I. B. na rzecz (...) Sp. z o.o., która to spółka zbyła je na rzecz (...) z siedzibą w B., która udzieliła licencji (...) Sp. z o.o.. Przy czym pozwani byli jedynie „pośrednikami” przy tworzeniu kolekcji z serii „(...)” wydanej w 2006 r. i uzyskali jednorazowe wynagrodzenie stosowne do umówionych zadań. Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego końcowym odbiorcą „gotowego produktu” był wydawca tygodnika(...), który finalnie nabył licencję oraz czerpał zysk ze sprzedaży tygodnika, do którego dołączone były płyty DVD z serii „(...)”. Strona powodowa w przedmiotowym procesie nie udowodniła, a nawet nie uprawdopodobniła (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 12 sierpnia 2009 r. ACa 502/09), że pozwani osiągnęli szczególne korzyści związane z eksploatacją utworów.

Ponadto z zeznań świadków wynika, że umówione wynagrodzenie, jakie otrzymał D. M., uznane zostało przez niego za wystarczające, w związku z czym przystał na nie i podjął się wykonania umówionej pracy. Ponadto na chwilę zawierania umowy wynagrodzenie oferowane powodowi w dacie zawierania umów nie odbiegało od innych przyznawanych tłumaczom tekstów do utworów audiowizualnych, co więcej w późniejszym czasie wynagrodzenia dla tłumaczy nie ulegały wzrostowi, a wręcz stały się niższe. Na marginesie zaznaczył, że kolekcja ukazała się jedynie raz, a jej rozpowszechnienie nie zostało wznowione przez wydawcę tygodnika (...)

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, Sąd doszedł do przekonania, że powództwo we wskazanym zakresie jest bezzasadne, w związku z czym podlega oddaleniu.

Po rozszerzeniu pozwu D. M. dochodził również ochrony autorskich praw osobistych, wnosząc o zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie 20 000 zł oraz publikacji oświadczeń w tygodniku(...) i dzienniku (...) wywodząc swoje roszczenie z art. 78 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Zgodnie z art. 78 ust. 1 prawa autorskiego twórcy, którego autorskie prawa osobiste zostały zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania. W razie dokonanego naruszenia może także żądać, aby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności aby złożyła publiczne oświadczenie o odpowiedniej treści i formie. Jeżeli naruszenie było zawinione, sąd może przyznać twórcy odpowiednią sumę pieniężną tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub - na żądanie twórcy - zobowiązać sprawcę, aby uiścił odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez twórcę cel społeczny.

Autorskie dobra osobiste są jedną z postaci ogólnego dobra określonego w art. 23 kodeksu cywilnego, ujętego jako twórczość naukowa i artystyczna. Stanowisko to znalazło wyraz w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 30 października 1991 r. (I ACr 436/91, niepubl.), który stwierdził, że „autorskie prawa osobiste są tylko szczególnymi dobrami osobistymi powszechnego prawa cywilnego, nie zaś odrębną kategorią pojęciową. Analogicznie – autorskie prawa osobiste są jedynie szczególnymi prawami osobistymi powszechnego prawa cywilnego”. Stosowanie w rozstrzyganiu konfliktów prawnoautorskich zasad przyjętych w cywilistyce oznacza, że tylko zachowanie bezprawne może skutkować zagrożeniem lub naruszeniem autorskich dóbr osobistych. Zgodnie bowiem z art. 24 § 1 KC zaniechania działań, zagrażających dobrom osobistym lub je naruszających, można żądać jedynie wówczas, gdy działania te noszą znamiona bezprawności. Ułatwieniem w dochodzeniu odpowiedzialności w związku z zagrożeniem lub naruszeniem dóbr osobistych, w tym autorskich dóbr osobistych, jest posłużenie się przez prawodawcę

domniemaniem bezprawności działań osoby, która zagraża tym dobrom lub je narusza. Dochodzenie części roszczeń, określonych w art. 78 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, zależy od spełnienia dodatkowej przesłanki w postaci winy po stronie osoby dokonującej naruszenia (E. Ferenc-Szydelko (red.), Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2016).

Rozpoznając sprawę w przedmiocie ochrony dóbr osobistych Sąd w pierwszej kolejności ustalał, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, a w przypadku pozytywnej stwierdzenia naruszenia dóbr osobistych ustalić, czy działanie pozwanego było bezprawne.

Mając na uwadze powyższe rozważania oraz zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że publiczne udostępnienie przez rozpowszechnienie bez zezwolenia powoda jego utworów zależnych w postaci tekstu utrwalonego na płytach DVD w formie napisów i czytanego przez lektora nie stanowiło naruszenia autorskich dóbr osobistych D. M..

Po pierwsze wskazał, że pozwani w żaden sposób nie rozpowszechnili utworów zależnych w postaci tekstu utrwalonego na płytach DVD w formie napisów i czytanego przez lektora. Z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy wynika, że I. B. zobowiązał się i wykonał na rzecz (...) Sp. z o.o. na potrzeby kolekcji płyt DVD tłumaczenia, opracowania tekstu, nagrania lektora oraz przeprowadzenia konsultacji naukowej treści dla kolekcji płyt DVD. Wśród tłumaczeń znajdowały się również te wykonane przez powoda. (...) Sp. z o.o. „gotowy produkt” jaki otrzymała od I. B. w postaci „płyt matryc”, na podstawie których doszło do powielenia kolekcji, przekazała (...) z siedzibą w B., która następnie udzieliła licencji wydawcy tygodnika (...), który kolekcję wprowadził do obrotu.

Powód nie udowodnił w toku procesu aby pozwany I. B. czy pozwana spółka (...) swoimi działaniami naruszyli jakiegokolwiek osobiste prawa autorskie powoda. Zdaniem Sądu pozwani działali w granicach swoich praw, nie naruszając w żaden sposób autorskich dóbr osobistych powoda.

Biorąc pod uwagę powyższe konstatacje, Sąd doszedł do przekonania, że pozwani swoim działaniem nie naruszyli autorskich dóbr osobistych powoda, a więc nie zostały spełnione przesłanki z art. 78 ust. 1 prawa autorskiego. W takiej sytuacji roszczenia powoda o zadośćuczynienie i nakazanie przeprosin należało oddalić jako bezzasadne.

Przechodząc do podniesionego przez spółkę (...) zarzutu przedawnienia roszczeń powoda stwierdził, że w części ten zarzut okazał się zasadny. Oczywiście zarzut przedawnienia może być skuteczny tylko w stosunku do roszczeń majątkowych zgodnie z art. 117 § 1 k.c..

Niewątpliwie roszczenie D. M. o zadośćuczynienie przewidziane w art. 78 ust. 1 oraz roszczenie o odszkodowanie przewidziane w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych przedawniają się na podstawie art. 442¹ k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 14 grudnia 2012 r. sygn. akt.: I CNP 25/12), zgodnie z którym roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, z materiału zgromadzonego w sprawie należy wyprowadzić wniosek, że powód wiadomość o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia powziął najpóźniej z końcem 2008 roku (powód zeznał, że w 2008 roku zakupił kilka płyt z kolekcją filmów), zaś roszczenie o odszkodowanie z art. 79 prawa autorskiego zostało wniesione dopiero w piśmie złożonym w dniu 19 września 2013 r., a powództwo o zadośćuczynienie na podstawie art. 78 prawa autorskiego zostało wniesione w piśmie z dnia 10 grudnia 2015 r., a więc roszczenia te zostały zgłoszone po upływie 3 letniego okresu przedawnienia, który upłynął najpóźniej z końcem dnia 31 grudnia 2011 r..

Ponadto biorąc pod uwagę ustalenia faktyczne dokonane w niniejszej sprawie stwierdził, że niezasadne byłoby również pierwotne roszczenie powoda o wypłatę dodatkowego wynagrodzenia (tantiem). Powyższe roszczenie było niezasadne już tylko z tego powodu, że pozwani w tym zakresie nie mieli legitymacji biernej albowiem zgodnie z art. 70 ust.

3 prawa autorskiego korzystający z utworu audiowizualnego wypłaca wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 2⁽¹⁾, za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi. W tej sytuacji gdyby powodowi przysługiwało dodatkowe wynagrodzenie to powinien go dochodzić od organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi tj. (...), którego jest członkiem.

Z uwagi na powyższe rozważania Sąd nie zajmował się pozostałymi zarzutami podnoszonymi przez pozwanych.

Mając na uwadze powyższe konstatacje i ustalenia stanu faktycznego Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że wszystkie roszczenia powoda okazały się bezzasadne i powództwo podlegało oddaleniu w całości.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o art. 102 k.p.c. Sąd obciążył D. M. obowiązkiem częściowego zwrotu kosztów procesu na rzecz każdego z pozwanych w kwocie po 1200 zł, mając na uwadze przede wszystkim względy natury podmiotowej związane z sytuacją rodzinną powoda, jego przekonanie o zasadności powództwa oraz to, że w toku procesu powód był reprezentowany przez nieprofesjonalnego pełnomocnika, który w imieniu powoda zgłaszał szereg roszczeń być może nie zdając sobie sprawy z tego, że wiąże się to z dużymi kosztami procesu.

Sąd w punkcie 4 wyroku na podstawie art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach w sprawach cywilnych, ustalił wysokość opłaty ostatecznej od roszczenia o zapłatę na kwotę 12 516 złotych. Sąd nakazał pobrać od D. M. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 1 000 zł tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach w sprawach cywilnych, zaś na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych odstąpił od obciążania powoda nieuiszczonymi kosztami sądowymi (pkt. 5 wyroku), którymi Sąd obciążył Skarb Państwa.

Z wyrokiem tym nie zgodził się powód.

Zaskarżył wyrok w części (v. apelacja – k. 777 i nast. oraz uzupełnienie – k. 820 i nast.), zarzucając Sądowi pierwszej instancji:

- naruszenie przepisów postępowania – art. 3 k.p.c., art. 217 § 2 k.p.c., art. 229 k.p.c., art. 299 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., art. 232 zd. 2 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. – naruszenie prawa materialnego – art. 189 k.p.c., art. 66 k.c. w zw. z art. 72 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 384 § 1 i art. 385 § 2 zd. 1 k.c., art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 385² k.c. w zw. z art. 388 § 1 k.c., art. 422 k.c., art. 189 k.p.c. w zw. z art. 41 ust. 1 i 2 prawa autorskiego oraz tego ostatniego przepisu z art. 45 prawa autorskiego, art. 45 w zw. z art. 43 ust. 2 prawa autorskiego, art. 47 w zw. z art. 79 ust. 1 pkt 3 i 4 oraz art. 80 ust. 1 pkt 1, 2, 3 prawa autorskiego, art. 16 prawa autorskiego w zw. z art. 23 i art. 24 k.c. oraz w zw. z art. 78 ust. 1, art. 49 ust. 2, art. 58, art. 60 ust. 1, art. 63 prawa autorskiego, art. 44 w zw. z art. 17 i art. 43 prawa autorskiego oraz art. 388 § 1 k.c. k.c. oraz art. 70 ust. 3 i ust. 2¹ prawa autorskiego w zw. z art. 422 k.c.,

- nierozpoznanie istoty sprawy, a także

- naruszenie art. 118 k.c. oraz art. 5 k.c. poprzez uznanie roszczeń majątkowych za przedawnione.

Wniósł o zmianę wyroku i zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwoty 166 880 zł z odsetkami umownymi od dnia 4 września 2006 r., zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie 20 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 4 września 2006 r. oraz nakazanie złożenia oświadczenia o treści i formie wskazanej w apelacji ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem kosztów postępowania apelacyjnego.

Na podstawie art. 380 k.p.c. i art. 382 k.p.c. w zw. z art. 241 k.p.c. wniósł o zmianę postanowienia dotyczącego zabezpieczenia dowodów.

W załączniku do protokołu rozprawy apelacyjnej powód wyeksponował naruszenie art. 422 k.c. poprzez jego niezastosowanie oraz zwrócił Sądowi wypożyczone płyty dvd. Podtrzymał zarzuty dotyczące odtworzenia rzeczywistej treści umów powoda z pozwanym B..

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Okręgowy dokonał ustaleń faktycznych nie naruszając art. 233 § 1 k.c., art. 328 § 2 k.p.c., ani art. 229 k.p.c. w zw. z art. 65 k.c. Nie naruszył także pozostałych przepisów prawa procesowego, z tym, że co do oddalenia wniosków dowodowych jako spóźnionych (art. 217 § 2 k.p.c.), powód nie zaczął także skutecznie ewentualnego naruszenia tego przepisu, albowiem nie zgłosił w stosownym czasie zastrzeżenia (art. 162 k.p.c.), ani nie powołał w apelacji art. 380 k.p.c. i nie wniósł o zmianę w tym zakresie postanowienia dowodowego.

Poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne podzieliła w całości Sąd Apelacyjny i na tej podstawie podzieliła ocenę materialnoprawną, że zgłoszone roszczenia odszkodowawcze i o zadośćuczynienie są przedawnione (art. 442⁽¹⁾k.c.)^(.), a nadto merytorycznie nieusprawiedliwione w świetle przepisów prawa autorskiego (art. 78, art. 79 i art. 41 prawa autorskiego); z kolei pierwotnie zgłoszone roszczenie – o tantiemy - okazały się nieusprawiedliwione już z tego zasadniczego względu, że były wadliwie skierowane przeciwko pozwanym, a nie do (...) (poprzednio (...)) jako wydawcy (...), przy którym to piśmie załączono płyty dvd z filmami zawierającymi sporne tłumaczenia w wykonaniu powoda. Dodać należy uzupełniająco, że obok wadliwie skonstruowanej strony pozwanej, powód nie miał legitymacji czynnej w tym zakresie, w świetle art. 70 ust. 2⁽¹⁾ i 3 prawa autorskiego. Z kolei roszczenia niemajątkowe były skierowane wobec podmiotów, które nie dokonały naruszenia autorskich prawa niemajątkowych.

I. Sąd pierwszej instancji przeprowadził dowody istotne w sprawie i dokonał ich oceny. Dokonał ich swobodnej oceny po myśli art. 233 § k.p.c. – wg zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Wyjaśnił, dlaczego nie dał wiary w części powodowi, wskazał tego przyczyny; ocenił podobnie dalsze dowody, na których się oparł i w jakim zakresie. W oparciu o fakty niesporne i wynikające z umów z 2006 r. wywodził, w oparciu także o art. 229 k.p.c. (choć tego przepisu nie wysłowił), że tłumaczenia w wykonaniu powoda były objęte ochroną prawa autorskiego, a więc były utworami.

W procedurze cywilnej sąd meriti jest tym, który ocenia dowody i odtwarza stan faktyczny istotny w sprawie. Tylko w sytuacji, gdy dochodzi do rażącego naruszenia zasad logicznego rozumowania lub zasad doświadczenia życiowego, albo gdy sąd pomija część zebranego materiału dowodowego i nie wyjaśnia przyczyn tego pominięcia, sąd drugiej instancji może – jako sąd merytoryczny - skorygować (zmienić) te ustalenia, w oparciu o dowody zebrane w sprawie.

To jednak nie miało miejsca w sprawie.

Sąd Okręgowy oparł się na faktach niespornych oraz dowodach z dokumentów, zeznaniach świadków D. S. i M. T. (1), zeznaniach przesłuchanego w charakterze strony pozwanej L. S. oraz częściowych zeznaniach powoda D. M.. (Sąd pominął dowód z zeznań pozwanego B., gdyż ten nie stawiał się, wezwany celem przesłuchania; odpowiadało to dyspozycji art. 302 k.p.c.). Sąd ten dał wiarę zeznaniom świadków oraz przesłuchanego w charakterze strony L. S., albowiem uznał, że były one spójne, rzeczowe oraz logiczne. Świadczyli o własnej wiedzy odnośnie relacjonowanych okoliczności. Nadto zeznania świadków oraz strony korespondowały ze sobą i wzajemnie się uzupełniały, a także pozostawały w zgodzie ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym w postaci dokumentów.

Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne zeznania złożone przez powoda D. M. w zakresie wskazanym w ustaleniach stanu faktycznego albowiem zeznania powoda w tej części znajdowały potwierdzenie z pozostałym materiałem dowodowym. W dalszej części zeznania powoda Sąd ten uznał za niewiarygodne, w szczególności w części dotyczącej treści umów łączących go z I. B.. Powód współpracował z pozwanym przez rok - od stycznia 2006 r., a zawarcie umowy i czynności

do niej prowadzące zawsze przebiegały w ten sam sposób. Sytuacja nie różniła się w zakresie zawarcia umów na tłumaczenie filmów z serii „(...)”; zaznaczył, że te umowy były zawierane dopiero od sierpnia 2006 r., a więc po 8 miesięcznej współpracy powoda z pozwanym. Ponadto wspomniał, że sam powód zeznał, iż jako tłumacz pracuje od 1991 r., a więc ma bardzo duże doświadczenie. Powód znał treść umów zawieranych z pozwanym B..

Powód zawsze był informowany o wysokości wynagrodzenia oraz sposobie dystrybucji filmów, w których były wykorzystywane jego tłumaczenia, a więc mógł podjąć świadomie decyzję o przyjęciu propozycji współpracy, bądź ją odrzucić. D. M. w czasie zawierania umów był również świadomy przysługujących mu uprawnień wynikających z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Zeznania powoda D. M. dotyczące interpretacji przedmiotowych umów w zakresie braku przeniesienia autorskich praw majątkowych na rzecz I. B., jak również braku zgody na wykorzystywanie tłumaczeń w filmach wydawanych na płytach dvd, zdaniem tego Sądu miały na celu doprowadzenie do osiągnięcia korzystnego dla powoda rozstrzygnięcia niniejszego procesu i w świetle zasad logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego były zupełnie niewiarygodne. Powód w swoich zeznaniach często nie odpowiadał wprost na pytania, próbując opowiadać o jakichś ogólnych okolicznościach, tak aby nie odpowiedzieć na pytania, które mogły być dla niego nie wygodne w związku z przyjętą koncepcją procesową. W jednej części zeznań mówił o swoim doświadczeniu (w branży tłumaczeń od 1991 r.), o dobrej znajomości prawa autorskiego, a w innej części zeznań mówił, że jego znajomość prawa autorskiego była słaba.

We wskazanej części zeznania powoda były sprzeczne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Powód kilkakrotnie co do określonych okoliczności przedstawiał odmienne zeznania.

Można zgodzić się ze stanowiskiem Sądu pierwszej instancji, że w świetle doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania oraz wobec treści pozostałego materiału dowodowego, niewiarygodne były zeznania powoda w zakresie tego, że nie wiedział w jakim celu są te tłumaczenia przygotowywane, choć później skorygował zeznania i wskazał, że pytał Panią S., która powiedziała, że będą nagrane filmy, jednak nie mówiła mu kto i w jakim nakładzie to wyda. Innymi słowy, § 5 umów obejmował nośniki w postaci płyt dvd, które notabene mieszczą się zarówno w pojęciu techniki audiowizualnej, rozumianej stosownie do otoczenia stosowanych technik w roku 2006 r., jak i nośnik ten może być odkodowany z przykładowego wymienienia owego zapisu umownego, a tym samym można było uznać, że był objęty zamiarem stron (art. 49 prawa autorskiego i art. 65 k.c.).

Sąd Okręgowy zaznaczył, że tłumaczenia do filmów z serii „(...)” były wykonywane przez powoda na przestrzeni kilku miesięcy.

Natomiast za nieprzydatne do ustalenia stanu faktycznego uznał Sąd pierwszej instancji zeznania świadka H. K. złożone na rozprawie w dniu 28 maja 2013 r., albowiem świadek relacjonowała okoliczności, które nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Na rozprawie w dniu 8 grudnia 2016 r. Sąd Okręgowy oddalił wnioski strony powodowej o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków M. B., J. K. i M. T. (2) na podstawie art. 227 k.p.c. oraz na podstawie art. 217 § 2 k.p.c. o treści obowiązującej przed dniem 3 maja 2012 r.

Strona powoda nie zgłosiła zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c., a następnie nie wystąpiła w trybie art. 380 k.p.c. o zmianę tego postanowienia. Tym samym nie zaczęła skutecznie tego rozstrzygnięcia dowodowego.

Na rozprawie w dniu 8 grudnia 2016 r. Sąd oddalił wnioski strony powodowej o okazanie i przesłuchanie płyt DVD albowiem nie było możliwości przeprowadzenia takiego dowodu z uwagi na to, że płyty zostały wypożyczone powodowi (k. 153, 155) i nie zostały przez niego zwrócone do akt sprawy.

Płyty te zostały zwrócone dopiero przy załączniku do protokołu rozprawy apelacyjnej.

Nie przywołując w całości in extenso ustaleń stanu faktycznego, wyeksponować należy, że na podstawie umowy z dnia 17 lipca 2006 r. (...) I. B. zobowiązał się do wykonania na rzecz (...) Sp. z o.o. na potrzeby kolekcji płyt

DVD pt.: „(...)” w liczbie 25 odcinków, usługi w zakresie tłumaczenia, opracowania tekstu, nagrania lektora oraz przeprowadzenia konsultacji naukowej treści dla kolekcji płyt DVD. Ponadto (...) I. B. na mocy umowy przeniósł na (...) Sp. z o.o. wszelkie majątkowe prawa autorskie i prawa pokrewne osób zatrudnionych przy realizacji umowy w zakresie korzystania i rozporządzania powstałymi nagraniami bez ograniczeń czasowych i przestrzennych w całości i/ lub we fragmentach zarówno w ramach kolekcji płyt DVD, jak i samoistnie poza nią, na wymienionych w umowę polach eksploatacji (dowód: umowa k. 64-67, zeznania świadka M. T. (1) e-protokół z dnia 11 lipca 2014 r. 00:32:21-00:39:18 skrócony k. 315).

Szeregiem szczegółowo opisanych umów z 2006 r. D. M. zobowiązał się wykonać tłumaczenie do filmów w nich opisanych, a I. B. nabył od D. M. prawo swobodnego wykorzystania dzieła z udziałem tłumacza do produkcji filmu, łącznie z prawem publicznego wykonania w kraju i zagranicą, za pomocą wszelkiej techniki filmowej, telewizyjnej, audiowizualnej, kaset video oraz wykorzystanie do materiałów reklamujących film, w tym płyt CD i kaset video bez jakichkolwiek dodatkowych opłat poza przewidzianym w umowie wynagrodzeniem, za zapłatą mówionego wynagrodzenia. Zgodnie z umowami zamawiającemu przysługiwało prawo do przeniesienia na osoby trzecie praw i obowiązków wynikających z tych umów.

Przed zawarciem każdej z umów i wykonaniem tłumaczenia, pracownik (...) A. B. telefonował do D. M. z propozycją zawarcia umowy. Pracownik przedstawiał ofertę wynagrodzenia, którą D. M. akceptował oraz informował gdzie będzie emitowany film bądź jak będzie dystrybuowany. Następnie D. M. otrzymywał materiały do tłumaczenia. Po wykonanej pracy D. M. przekazywał wykonane tłumaczenie i podpisywał umowę. Wówczas odbywało się nagranie wersji językowej. Powód znał zakres obowiązków związanych z dokonywanym tłumaczeniem i wiedział do jakich celów jego tłumaczenie zostanie wykorzystane. Powód w zakresie tłumaczeń współpracował z A. B. od stycznia 2006 r. do grudnia 2006 r. i zasady współpracy były takie same przez cały ten okres (dowód: zeznania świadka D. S. e-protokół z dnia 3 października 2014 r. 00:24:20-00:54:20 skrócony k. 375-376, częściowe zeznania powoda D. M. e-protokół z dnia 8 grudnia 2016 r. 00:08:41-00:34:57 skrócony k. 725v-272).

D. M. zgodnie z zawartymi umowami wykonał tłumaczenia na język polski tekstów oryginalnej wersji językowej filmów z serii „(...)”. Anglojęzyczna warstwa słowna w filmach została zastąpiona czytaniem przez polskiego lektora tekstem wykonanych przez D. M. tłumaczeń, jak również została udostępniona w formie polskich napisów do filmów (dowód: zeznania powoda D. M. e-protokół z dnia 8 grudnia 2016 r. 00:08:41-00:34:57 skrócony k. 725v-272).

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. przeniosła na rzecz (...) z siedzibą w B. wszelkie majątkowe prawa autorskie i prawa pokrewne do przygotowanej przez (...) A. B. kolekcji płyt DVD z filmami z serii „(...)” (dowód: zeznania przesłuchanego w charakterze strony pozwanej L. S. e-protokół z dnia 8 grudnia 2016 r. 00:34:57-01:02:56 skrócony k. 727-728).

Filmy z serii „(...)” z tłumaczeniami stworzonymi przez powoda, w postaci płyt DVD jako dodatki do tygodnika (...), którego wydawcą był (...) Sp. z o.o., zostały dystrybuowane w roku 2006. Praw do dystrybucji filmów, wydawcy tygodnika (...) udzieliła (...) S.A. (niekwestionowane, zeznania świadka M. T. (1) e-protokół z dnia 11 lipca 2014 r. 00:32:21-00:39:18 skrócony k. 315, zeznania przesłuchanego w charakterze strony pozwanej L. S. e-protokół z dnia 8 grudnia 2016 r. 00:34:57-01:02:56 skrócony k. 727-728).

II. W tym stanie faktycznym, trafna jest ocena Sądu Okręgowego, że pierwotnie zgłoszone roszczenia nie miały oparcia w art. 70 ust. 2¹ i 3 prawa autorskiego. Powód nie miał legitymacji czynnej, zaś pozwani – legitymacji biernej.

W myśl wskazanego przepisu (ust. 2^(1)), współtwórcy utworu audiowizualnego oraz artyści wykonawcy są uprawnieni m.in. do stosownego wynagrodzenia z tytułu reprodukcji utworu audiowizualnego na egzemplarzu przeznaczonym do własnego użytku osobistego (pkt 4). Legitymowanym biernie jest korzystający (tu: wydawca (...)), a legitymowanym czynnie - właściwa organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały (7) z dnia 15 marca 2018 r., III CZP 105/17 (OSNC 2019/2/16), w sposobie uregulowania w naszym systemie prawnym podstaw dla roszczeń o wynagrodzenie za korzystanie z utworów audiowizualnych oraz o kierunku wykładni przepisów ustanawiających te roszczenia zadecydowała Dyrektywa Rady (...) z dnia 19 listopada 1992 r. (Dz.U.U.E.L 346/61), ujednoliconą następnie i zastąpioną Dyrektywą (...) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. (Dz.U.U.E.L 376/28) w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej. Zakładały one konieczność wprowadzenia unormowań zapewniających niezbywalne prawo do godziwego wynagrodzenia twórcom i wykonawcom. Zgodnie z dyrektywą godziwe wynagrodzenie może być przekazane w formie jednej lub więcej płatności każdorazowo przy zawieraniu umowy lub w terminie późniejszym. Powinno ono odpowiadać zakresowi wkładu odnośnych twórców lub wykonawców w fonogram lub film, przy czym "film" w rozumieniu dyrektywy oznacza udźwiękowione lub nieudźwiękowione utwory filmowe, dzieła audiowizualne lub ruchome obrazy. W przypadku przeniesienia lub cedowania przez twórcę lub wykonawcę swego prawa najmu fonogramu lub oryginału lub egzemplarza powielonego filmu na rzecz producenta fonogramu lub producenta filmu autor powinien zachować prawo do otrzymania godziwego wynagrodzenia za najem. W świetle dyrektywy, twórca lub wykonawca nie może zrzec się tego prawa, a jego wykonywanie może przenieść na organizację zbiorowego zarządzania, która go będzie reprezentować. Dyrektywa zapewnia Państwom Członkowskim swobodę, gdy chodzi o ustanowienie dalej sięgającej ochrony praw właścicieli praw twórców i wykonawców.

Podstawa roszczeń współtwórców utworów audiowizualnych o wynagrodzenie za korzystanie z nich ustalona została w art. 70 prawa autorskiego. Przepis ten ustanawia domniemanie, że producent utworu audiowizualnego nabywa na mocy umowy o jego stworzenie albo o wykorzystanie już istniejącego utworu wyłączne prawa majątkowe do eksploatacji poszczególnych utworów, jakie złożyły się na utwór audiowizualny, a w pierwotnym brzmieniu obowiązywał producenta utworu audiowizualnego do zapłaty, za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, reżyserowi, twórcowi scenariusza, utworów muzycznych i słowno-muzycznych oraz odtwórcom głównych ról w utworze audiowizualnym - przez czas trwania do nich praw majątkowych - wynagrodzenia proporcjonalnego do wpływów z tytułu rozpowszechniania utworu audiowizualnego w kinach oraz stosownego wynagrodzenia z tytułu najmu lub dzierżawy utworów audiowizualnych oraz ich publicznego odtwarzania.

Ustawą z dnia 9 czerwca 2000 r. o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. Nr 53, poz. 637; dalej: "ustawa nowelizująca pr. aut."), która weszła w życie z dniem 22 lipca 2000 r., ustawodawca zmienił adresata roszczeń o wynagrodzenie za korzystanie z utworu audiowizualnego, gdyż w miejsce producenta stali się nim "korzystający z utworu", czyli tzw. użytkownicy. Zarazem jednak ustawodawca zwiększył liczbę pól eksploatacji wiążących się z obowiązkiem płatności tantiem, zwiększył krąg podmiotów uprawnionych do dodatkowego wynagrodzenia za korzystanie z utworów audiowizualnych, a także wyeliminował możliwość zrezygnowania przez indywidualnego autora z pośrednictwa organizacji zbiorowego zarządzania przy pobieraniu dodatkowego wynagrodzenia za korzystanie z utworu audiowizualnego. Celem tej nowelizacji - jak wyjaśnił jej twórca w uzasadnieniu projektu ustawy nowelizującej pr. aut. (druk sejmowy nr (...)) - było między innymi zharmonizowanie prawa polskiego z prawem wspólnotowym, w tym z powołaną dyrektywą (...) z dnia 19 listopada 1992 r.

W związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 maja 2006 r., K 5/05 (OTK-A 2006, Nr 5, poz. 59), którym art. 70 ust. 2 pr. aut. został uznany za niekonstytucyjny z uwagi na pominięcie w nim pewnych grup współtwórców utworów audiowizualnych, jako uprawnionych do dodatkowego wynagrodzenia, przepis ten z dniem 6 czerwca 2006 r. stracił moc, a krąg uprawnionych do wynagrodzenia za korzystanie z utworu audiowizualnego został przez ustawodawcę wyznaczony - w art. 70 ust. 2¹ pr. aut., dodanym ustawą z dnia 7 września 2007 r. (Dz. U. Nr 181, poz. 1293), który wszedł w życie z dniem 1 listopada 2007 r. - z odwołaniem się do szerokiego pojęcia "współtwórcy utworu audiowizualnego oraz artyści wykonawcy".

Innymi słowy, nie może budzić wątpliwości, że w zakresie tantiem za wkład powoda jako tłumacza, może powodowi przysługiwać roszczenie ale tylko wobec organizacji zbiorowego zarządzania - w postaci prawa do odpowiedniej

repartycji; natomiast ta ostatnia ma wyłączny przymiot legitymacji czynnej wobec korzystającego (art. 70 ust. 3 prawa autorskiego).

W realiach sprawy więc, ani powód nie miał legitymacji czynnej, ani pozwani – legitymacji biernej, na co trafnie wskazał Sąd Okręgowy.

Notabene, jak wyjaśniał pełnomocnik interwenienta ubocznego na rozprawie apelacyjnej, interwenient uboczny dochodził wspomnianych roszczeń wobec korzystającego, min. z załączonych do(...) egzemplarzy (dvd) filmów z wkładem powoda jako tłumacza. O ile ostatecznie wynik takiego postępowania byłby korzystny, rozliczenie stosownych tantiem winno nastąpić w relacji pomiędzy powodem i organizacją zbiorowego zarządzania, a w przypadku sporu – w drodze sądowej między tymi podmiotami - o czym przesądziła notabene uchwała przywołana na wstępie rozważań.

III. Strona powodowa w ostatecznie sprecyzowanym żądaniu twierdziła, że pozwani nie byli uprawnieni do utworów powoda, w szczególności na polu eksploatacji obejmującym ich utrwalenie i rozpowszechnienie na nośniku DVD. Stąd wywodziła roszczenie odszkodowawcze z art. 79 prawa autorskiego oraz zadośćuczynienie z prawa do ochrony praw niemajątkowych, na podstawie art. 78 prawa autorskiego w zw. z art. 23 – 24 k.c.

Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że D. M. na podstawie zawartych z I. B. umów, zbył na jego rzecz autorskie prawa majątkowe oraz prawa zależne do 12 utworów, a także prawo swobodnego wykorzystania dzieła z udziałem tłumacza do produkcji filmu, łącznie z prawem publicznego wykonania w kraju i za granicą, za pomocą wszelkiej techniki filmowej, telewizyjnej, audiowizualnej bez jakichkolwiek dodatkowych opłat poza przewidzianym w umowie wynagrodzeniem. I. B. wymienione wyżej prawo przeniósł zaś na rzecz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. (obecnie (...) Sp. z o.o.).

W ocenie Sądu pierwszej instancji, po dokonaniu analizy treści przedmiotowych umów oraz intencji stron w oparciu o reguły przewidziane w treści przepisu art. 65 k.c., pozwany I. B. nabył od powoda, zaś (...) od I. B., majątkowe prawa autorskie do utworu zależnego powoda, jak również uprawnienie do eksploatacji tego utworu w oparciu o wszelką technikę filmową, telewizyjną i audiowizualną. Niewątpliwie zgodnie z § 3 umów powód otrzymał od pozwanego B. wynagrodzenie za przeniesienie autorskich praw majątkowych i praw zależnych, co zostało potwierdzone przez powoda podpisaniem umów, z którymi jak zeznał zapoznał się. Ponadto przez wskazane w umowie sformułowanie „wszelką technikę filmową, telewizyjną i audiowizualną (...)” należy rozumieć między innymi eksploatację utworu powoda na nośniku dvd, który w 2006 roku znajdował się w powszechnym użyciu. Zdaniem Sądu Okręgowego zapisy umowy są zgodne z treścią art. 41 prawa autorskiego, a więc powód niesłusznie podnosi, że pozwani nie byli uprawnieni do przeniesienia autorskich prawa majątkowych do utworów powoda na rzecz dalszych nabywców oraz eksploatacji utworu na nośniku dvd.

Sąd pierwszej instancji nie zgodził się ze stroną powodową, że powód nie wiedział podejmując się tłumaczenia, w jaki sposób i w jakiej formie tłumaczenie zostanie wykorzystane. Materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie, w szczególności dowód z zeznań świadków w sposób wyraźny wskazywał na sposób zawierania umów, stosowany wzór umowy oraz przekazywanie informacji o sposobie eksploatacji dzieł. O tym wszystkim powód był informowany i zdawał sobie z tego sprawę, a do takich wniosków prowadzi również okoliczność, że w powód współpracował z (...) I. B. od stycznia 2006 r., a tłumaczenia filmów z serii „(...)” rozpoczął dopiero w sierpniu. Ponadto należy wyraźnie podkreślić, że to nie pozwani, a podmiot trzeci wprowadził do obrotu filmy na płytach DVD z zależnymi utworami powoda.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, takie odkodowanie treści umów odpowiada dyspozycji art. 65 k.c. oraz art. 41 prawa autorskiego w zw. z art. 49 prawa autorskiego. Treść formy pisemnej umowy dostatecznie wyraźnie wskazywała pola eksploatacji, wśród których były nośniki w postaci płyt dvd.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zdaje się dominować stanowisko liberalne (zasadnicze znaczenie należy przypisać wyrokom SN: z dnia 3 grudnia 2008 r., V CNP 82/08, LEX nr 484683, oraz z dnia 14 września 2005 r., III CK 124/05,

Biul. SN 2005, nr 12, s. 8), w których art. 41 ust. 2 uznano za przepis wprowadzający wskazówkę interpretacyjną zawierającą „nakaz interpretowania na korzyść twórcy tych wątpliwości, których nie można usunąć za pomocą wykładni umowy zgodnie z art. 65 k.c.”

Jakkolwiek w wyroku z dnia 23 września 2004 r. (III CK 400/03, LEX nr 174201) stwierdzono, że „zgodnie z art. 41 ust. 2 w zw. z art. 50 oraz art. 67 ust. 1 ustawy (...) o prawie autorskim i prawach pokrewnych (...) zarówno umowa przeniesienia majątkowych praw autorskich, jak i umowa licencyjna, obejmują pola eksploatacji wyraźnie w nich określone, co oznacza, że określenie pól eksploatacji, w rozumieniu art. 50 Prawa autorskiego, stanowi essentialia negotii takiej umowy”, zgodzić należy się ze stanowiskiem zaprezentowanym w wyroku SN z dnia 24 marca 2011 r. (I CSK 450/10, LEX nr 798235), gdzie podkreślono, że „ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych, mając na względzie cechy umów autorskich, tryb ich zawierania oraz podmioty zawierające te umowy przyjęła, że wprawdzie w umowie należy wyraźnie wymienić pola eksploatacji (art. 41 ust. 2 u.p.a.p.p.), jednakże w sytuacji, gdy nie określono sposobu korzystania z utworu, to powinien on być zgodny z charakterem i przeznaczeniem utworu oraz przyjętymi zwyczajami (art. 49 ust. 1 u.p.a.p.p.)”. Takie stanowisko oznacza, że strony mogą nie określić wyraźnie pól eksploatacji, a w takim wypadku sięgnąć należy do autonomicznej reguły wykładni zamieszczonej w art. 49 ust. 2 prawa autorskiego, który uzupełnia art. 65 k.c.

Nadto, nie można nie zauważyć treści art. 67 i art. 68 prawa autorskiego, które wskazują na umowy w postaci licencji wyłącznej i niewyłącznej (ta ostatnia nie wymaga formy szczególnej i szczególnych rygorów), co pozwala na ochronę pełnego spektrum praw twórcy i nabywcy, w zależności od charakteru, formy i treści zawartej umowy.

Gdyby zatem nawet uznać za stroną powodową (co zdaniem Sądu Apelacyjnego nie miało miejsca), że ów zapis z § 5 umów naruszał art. 41 ust. 2 prawa autorskiego albowiem nie pozwalał odkodować formy powielenia na płycie dvd, oznaczałoby to tylko, że mamy do czynienia z licencją niewyłączną, a nie z brakiem umowy w ogóle, z prawem pozwanego ad 1 i ad 2 do ograniczonego w czasie wykorzystania utworów powoda (wkładów - tłumaczeń) przez okres lat 5 (v. art. 67 i art. 68 prawa autorskiego) i nie wyłącznego.

W takim poszerzonym spektrum, roszczenie powoda o odszkodowanie było w całości bezzasadne i podlegało oddaleniu, niezależnie od zasadności zarzutu przedawnienia roszczeń odszkodowawczych i zadośćuczynienia, o czym będzie jeszcze mowa dalej.

Także roszczenie ewentualne o zapłatę 83 440 zł z tytułu podwyższonego wynagrodzenia za opracowanie poprzez powoda tłumaczenie 12 zależnych utworów, było nieusprawiedliwione.

Według art. 44 prawa autorskiego, w razie rażącej dysproporcji między wynagrodzeniem twórcy a korzyściami nabywcy autorskich praw majątkowych lub licencjobiorcy, twórca może żądać stosownego podwyższenia wynagrodzenia przez sąd.

Przesłankami zastosowania art. 44 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych są: korzystanie przez inny podmiot aniżeli twórca z autorskich praw majątkowych na podstawie umowy, osiągnięcie przez nabywcę autorskich praw majątkowych lub licencjobiorcę szczególnie wysokich korzyści związanych z eksploatacją utworu; istnienie "rażącej" dysproporcji pomiędzy wysokością wynagrodzenia umownego przysługującego twórcy a korzyściami osiąganymi przez podmiot korzystający z praw.

Sąd Okręgowy oceniając powództwo w powyższym zakresie uznał, że powód nie wykazał, aby spełniły się przesłanki z art. 44 prawa autorskiego.

Niewątpliwie powoda i pozwanego I. B. łączyła ważna umowa na podstawie, której doszło do odpłatnego przeniesienia autorskich praw majątkowych, które zostały zbyte przez pozwanego I. B. na rzecz (...) Sp. z o.o., która to spółka zbyła je na rzecz (...) z siedzibą w B., która udzieliła licencji (...) Sp. z o.o.. Przy czym pozwani byli jedynie „pośrednikami” przy tworzeniu kolekcji z serii „(...)” wydanej w 2006 r. i uzyskali jednorazowe wynagrodzenie stosowne do umówionych zadań. Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego końcowym odbiorcą „gotowego produktu” był

wydawca tygodnika (...), który finalnie nabył licencję oraz czerpał zysk ze sprzedaży tygodnika, do którego dołączone były płyty DVD z serii „(...)”.

Strona powodowa w przedmiotowym procesie nie udowodniła, a nawet nie uprawdopodobniła (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 12 sierpnia 2009 r., I ACa 502/09), niepubl.), że pozwani osiągnęli szczególne korzyści związane z eksploatacją utworów.

Jeszcze raz przypomnieć należy, że prawa twórców (współtwórców) wkładów są chronione dyspozycją art. 70 ust.2¹ prawa autorskiego, o czym już wspomniano.

Z zeznań świadków wynika, że umówione wynagrodzenie, jakie otrzymał D. M., uznane zostało przez niego za wystarczające, w związku z czym przystał na nie i podjął się wykonania umówionej pracy. Ponadto na chwilę zawierania umowy wynagrodzenie oferowane powodowi w dacie zawierania umów nie odbiegało od innych przyznawanych tłumaczom tekstów do utworów audiowizualnych, co więcej w późniejszym czasie wynagrodzenia dla tłumaczy nie ulegały wzrostowi, a wręcz stały się niższe.

Kolekcja ukazała się jedynie raz, a jej rozpowszechnienie nie zostało wznowione przez wydawcę tygodnika (...). To on był korzystającym i odpowiadał niezależnie od umowy z pozwanym B..

Niezrozumiała dla sądu jest konstrukcja podnoszona w apelacji, aby przypisać odpowiedzialność pozwanym na podstawie art. 422 k.c.

Wykorzystanie wkładów autorskich przez korzystającego A. S. (poprzednio (...) sp. z o.o.) – wydawcę tygodnika (...) - było działaniem legalnym, a jednocześnie uprawniającym twórcę wkładów do dodatkowego wynagrodzenia, niezależnie od tego, że zbył on swe prawa autorskie dokonując tłumaczeń. Z tym, że legitymację czynną ma jedynie organizacja zbiorowego zarządzania, a biernie legitymowanym jest korzystający, którym nie są pozwani.

Gdyby nawet przyjąć konstrukcję prawną - poprzez odpowiednie zastosowanie art. 422 k.c. - że pozwani skorzystali z wydania płyt dvd w wykonaniu wydawcy tygodnika (...) (czego powód nie wykazał), nie legitymuje to powoda i nie uprawnia w sprawie, albowiem byłaby to próba obejścia art. 70 ust. 3 prawa autorskiego (por. art. 58 § 1 k.c.), w zakresie roszczeń z ust. 2⁽¹⁾ wskazanego przepisu.

Odnosząc się do ochrony autorskich praw osobistych - zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 20 000 zł oraz publikacji oświadczeń w tygodniku (...) i dzienniku (...) (art. 78 ust. 1 prawa autorskiego), zauważyć należy, że ewentualnym sprawcą naruszenia był wydawca (...), przy których to tygodnikach załączono płyty dvd z filmami zawierającymi wkład autorski powoda. Pozwani w żaden sposób nie rozpowszechnili utworów zależnych w postaci tekstu utrwalonego na płytach dvd (w formie napisów i czytanego przez lektora). Powielenia dokonał wydawca tygodnika (...), który kolekcję wprowadził do obrotu.

Powód nie udowodnił w toku procesu, aby pozwany I. B., czy pozwana spółka (...), swoimi działaniami naruszyli jakiegokolwiek osobiste prawa autorskie powoda, w tym nie ujawnili nazwiska powoda jako tłumacza.

Sami pozwani działali w granicach swoich praw i nie naruszyli w żaden sposób autorskich dóbr osobistych powoda.

Niezależnie od podniesionego skutecznie zarzutu przedawnienia roszczenia majątkowego (zadośćuczynienia) – w świetle art. 442¹ k.c. - roszczenie niematerialne zostało skierowane niewłaściwie, wobec osób, które nie dokonały naruszenia; nie zostały więc spełnione przesłanki do zastosowania art. 78 ust. 1 prawa autorskiego.

IV. Odnosząc się do podniesionego zarzutu przedawnienia roszczeń majątkowych powoda, zgodzić należy się ze stanowiskiem, że zadośćuczynienie przewidziane w art. 78 ust. 1 oraz roszczenie o odszkodowanie przewidziane w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych przedawniają się na podstawie art. 442¹ k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 14 grudnia 2012 r. sygn. akt.: I CNP

25/12), zgodnie z którym roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

Powód wiadomość o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia powziął najpóźniej z końcem 2008 roku (powód zeznał, że w 2008 roku zakupił kilka płyt z kolekcją filmów), zaś roszczenie o odszkodowanie z art. 79 prawa autorskiego zostało wniesione dopiero w piśmie złożonym w dniu 19 września 2013 r., a powództwo o zadośćuczynienie na podstawie art. 78 prawa autorskiego zostało zgłoszone w piśmie z dnia 10 grudnia 2015 r., a więc roszczenia te zostały zgłoszone po upływie 3 letniego okresu przedawnienia, który upłynął najpóźniej z końcem dnia 31 grudnia 2011 r..

W sytuacji, gdy doszło do tak znacznego uchybienia terminowi, trudno zasadnie podnosić, że zarzut przedawnienia narusza zasady współżycia społecznego (art. 5 k.c.).

V. Z tych wszystkich względów, na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

O kosztach procesu na rzecz pozwanej spółki, która zgłosiła wniosek o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c.

Sąd Apelacyjny uznał, że względ na sytuację majątkową i rodzinną powoda, a także szczególna koincydencja ewolucji art. 70 prawa autorskiego oraz rzeczywisty problem praw tłumaczy, jako twórców wkładów do filmów, w świetle powołanego przepisu, stanowi szczególny przypadek pozwalający na odstąpienie od obciążania powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Dagmara Olczak – Dąbrowska Beata Kozłowska Roman Dzięczek